

A sang i foc

Les altes temperatures, la sequedat del terreny i la imprudència humana han provocat un reguitzell d'incendis als Països Catalans. Més de 1.600 hectàrees de bosc han cremat en una setmana que ens deixa, a més, un balanç de quatre bombers morts a Horta de Sant Joan.

EFE

Front de l'incendi d'Horta de Sant Joan en la seua vessant per la carretera de Prat de Comte.

Alcoi, la Vall d'Alcalà, Torrent, Riba-roja, Onda, Horta de Sant Joan, Gavà, Rocafort de Queralt, Viladecavalls dels Arcs, Rocafort de Queralt... Són alguns dels municipis que han experimentat en primera persona la força del foc descontrolat que durant l'última setmana s'ha convertit en protagonista de telenotícies i converses al carrer. Les altes temperatures, els baixos nivells d'humitat i la imprudència humana han esdevingut un còctel fatídic que deixa com a resultat més de 1.600 hectàrees calcinades i milers de persones desallotjades de les seues cases a tots els Països Catalans. A més, tretze mil passatgers que havien comprat bitllet per a viatjar en el TGV des de Barcelona a Madrid es van veure afectats de dimecres a dijous pel tall de la via provocat per sengles incendis a Sòria i a Calataiud.

Les previsions apuntaven a principis de setmana que la canícula arribaria als seus màxims durant els dies següents. I no es van equivocar. A tota la costa del Mediterrani, els termòmetres es van disparar fins a fer l'atmosfera irrespirable. Al litoral de Catalunya (a la Bisbal d'Empordà es va arribar als 40,1 graus) no es registraven temperatures tan altes des de l'agost del 2003. Al País Valencià, municipis com Xàtiva, Castelló o València van superar els quaranta graus, mentre que a les Illes el mercuri s'encimbellà fins als quaranta-dos graus. La xafogor, junt amb el vent de ponent, va alimentar molts dels incendis registrats durant la setmana.

D'entre tots ells, el que va iniciar-se a Sant Joan d'Horta el dilluns dia 20 és el que ha deixat un balanç més tràgic. Quatre bombers del Grup de Reforç d'Actuacions Forestals, l'elit dels bombers forestals, procedents de Lleida, van morir encerclats per les flames quan intentaven apagar un incendi que va mantenir amb l'ai al cor la zona dels Ports durant tota la setmana. El foc va iniciar-se dilluns, i dimarts a la vesprada, quan tot apuntava que estava sota control, va revifar i es va estendre fins a calcinar 1.140 hectàrees de bosc. El foc continuava cremant al tancament d'aquesta edició, però divendres al matí, des del departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, es mostraven optimistes. Dos altres bombers que participaven a les tasques d'extinció van resultar ferits

“La proliferació d’incendis és conseqüència del canvi climàtic”

Vicent Pons i Grau fou durant anys cap del Servei de Prevenció, Extinció d’Incendis i Salvament de l’ajuntament de València. Actualment, treballa com a enginyer forense esbrinant el com, el quan i el perquè dels incendis.

—**En què consisteix la feina dels enginyers forenses en els incendis?**

—A determinar, en primer lloc, quin és l’origen i la gènesi de l’incendi i, després, quins han estat els factors de l’escenari que fan que l’incendi siga un conat o tinga unes dimensions desproporcionades. Una volta determinen l’origen i la causa, queda establerta la dinàmica del foc. Un curtcircuit pot tindre conseqüències molt diferents segons quines siguen les circumstàncies.

—**Poden intervenir mentre es produeix l’incendi o només hi treballen a posteriori?**

—Nosaltres hi anem quan l’incendi està extingit. Em sorprèn, als incendis forestals que encara són actius, quan el polític de torn diu que ha estat provocat perquè s’han vist dues columnes de foc. Això distorsiona la investigació. S’ha d’investigar quan està apagat i es pot fer tota l’anàlisi. Nosaltres no parlem amb els testimonis de l’incendi, sinó amb l’escenari.

—**Feia temps que no assistíem a una onada d’incendis com aquesta. S’ha abaixat la guàrdia en la lluita contra els incendis?**

—No, no s’ha abaixat la guàrdia. Enguany era un any perillós per als incendis forestals. Les pluges de primavera fan que el matoll creixa molt. Si en juny no hi ha pluja, s’eixuga i és un combustible molt fàcil de prendre. Hi havia molt de matoll completament sec. A més, s’han acomplert els tres 30: més de trenta graus de temperatura, més de 30 quilòmetres per hora de vent i més del 30 % d’humitat relativa. Quan tot açò passa, és molt fàcil que hi haja un incendi.

—**Al vostre parer, aquí s’aborda adequadament la gestió dels boscos i la lluita contra els incendis?**

—És molt difícil de contestar. Ací no hi ha estudis ni d’FP ni universitaris relacionats amb el foc. No avançarem mentre els bombers no tiguem una FP com a mínim de tres anys i després es complemente amb una enginyeria de foc. No hi ha cap disciplina per a estudiar aquestes qüestions. Si no hi ha investigació, no es pot progressar. Estem emprant aigua igual que fa 50 anys. S’hauria de prendre més seriosament crear estudis en la matèria, com al Regne Unit,

—**No hi ha recepta màgica perquè no hi haja incendis, però, com es pot minimitzar la seua incidència?**

—Un incendi forestal que no s’ha agafat a temps, amb condicions adverses, és molt difícil de controlar. Els canadencs sempre parlen de controlar l’incendi, mai d’extingir-lo. L’incendi, quan pren, cal esperar-lo a certa distància, més que no atacar-lo.

—**Què ha passat en Horta de Sant Joan?**

—Totes les condicions han sigut adverses. No crema l’Horta de Sant Joan o l’Alcora. Crema mitja Espanya, perquè estem en les condicions més idònies perquè es desenvolupe un incendi forestal. Això és només una conseqüència del canvi climàtic que alguns es capfiquen a negar. Els fenòmens d’inversió de temperatura, que són canvis sobtats de vent, són molt fotuts i ara es produeixen més que abans a causa del canvi climàtic.

—**S’ha apuntat que dimarts, entre les 13 i les 15 hores, el foc, que semblava pràcticament controlat, va revifar. Què va passar?**

—No ho podem saber encara. Cal avaluar-ho sobre el terreny. La gent que està en un incendi forestal està en una situació de pànic i por. El temps passa molt lentament, els bombers sempre arriben més tard del que deurien. I es diuen coses que no han passat. Ha de ser l’incendi el que ha de parlar.

—**Des dels municipis es criticava que no s’haguera tingut en compte l’experiència dels veïns per a indicar als bombers. A més, alguns veïns de la zona van voler ajudar, però no se’ls va permetre. És millor així?**

—Els criteris són dispersos. Quan he anat a un incendi, m’ha agradat preguntar la gent que coneix el terme. Hi ha gent del poble, no tothom, que sap perfectament cada camí. I a banda, hi ha gent jove que, ben organitzats, poden ajudar molt, no en el primer front, però si darrere. A voltes hi ha voluntaris que fan molt bona feina i hi ha qui molesta.

ARXIU/RAFA GIL

de gravetat i romanien a l’hospital de la Vall d’Hebron de Barcelona. El revifament del foc dimarts a la vesprada va provocar una certa picabaralla política entre l’ajuntament d’Horta de Sant Joan

i la Generalitat. L’alcalde del municipi, Àngel Ferràs, va acusar el departament d’Interior de no haver coordinat adequadament la lluita contra el foc. A aquest respecte, el conseller d’Interior,

Joan Saura, ha demanat comparèixer al parlament català dimarts vinent per explicar les circumstàncies de l’incendi.

Violeta Tena